

Nothing Personal

"Nothing Personal" handlar om konflikten på Nordirland och samtidigt om alla krig där vanligt folk är förlorarna.

Åldersrekommendation: Åk 9/Gymnasiet

En filmhandledning av: **Henric Tiselius**

Nothing Personal är en film om Irland, om terrorituationen mellan de självständighetssträvande katolikerna och de unionsvänliga protestanterna. Fast *Nothing Personal* skildrar egentligen alla inbördeskrig. De våldsamma konflikterna där det till synes bara finns förlorare. Och där de som förlorar alltid är de oskyldiga...

Nothing Personal är en film som inte väjer för det reella våldet. Utan skildrar det. Den förtäljer om dess meningslöshet, vem som än står bakom. *Nothing Personal* är en film lika rå som verklighetens Nordirland, men också lika varm som många av dess kämpande människor.

Bakgrund

Det är – beroende hur man ser på filmen – långt ifrån nödvändigt, men ändå bra tror jag, att ge en bakgrund till händelserna på Irland.

Konflikten mellan Irland och det brittiska samväldet, med England i spetsen, är mycket gammal. Åtminstone sedan slutet av 1700-talet har irländare stridit för rätten till självständighet, både fredligt och med vapen. Inte sällan har det funnits ett växelspel mellan de två kampformerna. När de fredliga försöken brutit samman har man tagit till vapen, när folk tröttnat på dödandet har man återgått till förhandlingar. Strax efter första världskriget organiserades både IRA och Sinn Fein ("den parlamentariska delen av IRA"). Men då Sinn Fein vann det irländska valet 1919 mördade den brittiska regering-

Året är 1975 och konflikterna och våldet på Nordirland är legio.

en många av de nytilträdde ledarna. Följden blev en militär upptrappning där IRA organiserade sig som en gerilla. Den irländska kampen kom att stå mellan katoliker och protestanter.

Under 60-talet kom britterna att bekämpa frihetsträvandena med terrorattentat riktade mot katolska distrikt. I början av 70-talet växte IRA kraftigt via terrorattacker mot brittiska mål, likt bombningen av puben 1975 som filmen inleds med.

Samtidigt som man under dessa år runt 1975 arbetade med fortsatta fredsförhandlingar, organiserade britterna igen om sina krigstrupper. För att kringgå vapenvilan satsade man på "sponsrade, lokala våldsgång" för att söndra och splittra katolikernas självständighetsförsök. Och det är ett sådant gäng vi möter i filmen.

Hur kampen kom att utvecklas kan vi också följa i Jim Sheridans film *I faderns namn* från 1993 där britternas taktik att så fort som möjligt slå till mot presumtiva IRA-medlemmar med tortyr och fängelsestraff skildras. Efter att vapnen legat nere under 1994 och 1995 återupptog IRA sin gerillaverksamhet och terror i februari 1996.

● *Hur skildras IRA i filmen? Och deras motståndare? Finns det några*

skillnader i hur filmen värderar grupperna?

Handlingen

Nothing Personal börjar med en bild över en protestantisk pub 1975. Alla är till synes glada, festande och aningslösa. Musiken dunkar. En ung man sitter i ett hörn och sveper en öl. Under honom skymtar en väska. Bilden sveper över ett gäng äldre herrar, som under sina kappor bär liknande märken. Den unge mannen blickar ut över församlingen och ger sig därifrån. Ett filmklipp senare går även de äldre männen i sina rockar ut. Strax därpå blåser en bomb ut hela baren. Överallt eld.

Vi ser resterna, ett nedbrunnet hus och över allt människor som ligger döda. Ibland dem som röjer och tar hand om skadade går Liam. Som i nästkommande sekvens, på väg hem visar sig vara en katolsk, ensamstående pappa med två barn. Storasyster Kathleen, i 11-12-årsåldern, har tagit på sig den försvunna mammans roll.

I en bil sitter två män och väntar. En man kommer ut från den katolska puben. Den ena mannen hoppar ur bilen, följer efter och skjuter oprovocerad mannen på väg hem i huvudet.

I nästa sekvens ser vi två gäng,

med bistra äldre män som tydliga ledare, i en uttjänt gammal fabrikslokal. De diskuterar. "Vi måste få bort galningarna från gatorna". Publiken inser att det är en protestantisk och en katolsk ledare, som båda söker ett "renare spel". I bakgrunden skymtar "galningarna", de som sköt den oskyldige mannen från baren. I nästa bild ser vi en av männen i bilen, Kenny, möta sin exfru, med sina barn. Deras möte är iskallt. Kenny visar sig vara en yngre generations ledare. Snart är han på väg med sitt gäng till striderna som blossat upp på den gräns där Belfast är delat. Även Liam, som bor strax intill barrikaderna ger sig dit för att slåss. Bensinbomberna haglar från båda sidor. En protestantisk man börjar brinna. Kennys närmaste man, Ginger – som också var den som sköt katoliken utanför puben – blir vansinnig när han ser det och tänder eld på en ung katolsk pojke. Efteråt är Kenny mycket upprörd. Ginger flinar: "Det var du som drog med mig i det här, jag gjorde bara vad du lärt mig".

Liam har å sin sida blivit sparkad blodig och får ytterligare stryk när han försöker fly. Så småningom blir han ompysslad av en kvinna som hjälper honom in till sig. Det visar sig vara Kellys ex-fru. En protestantisk kvinna möter en katolsk man.

● *Hur skildras detta möte? Inger det hopplöshet över den omöjliga situationen eller hopp?*

Över unionistgänget härskar den äldre generationen i form av Leonard. En man som inte vill ha synligt blod på sina händer. Splittringen inom gruppen ökar medan Ginger fortsätter med sina våldsamma utbrott. Ginger utgör snart en säkerhetsrisk för protestanterna själva. Kenny blir beordrad av sin äldre ledare att göra sig av med Ginger. Men Ginger är en vän och Kenny sätts nu på stora prov.

Hur tänker Kenny? Försöker han förhålla avgörandet? Vilken sida står han egentligen på och hur påverkar hans kontroverser med Ginger hans idéer om sin kamp?

Under tiden har nu Kathleen, Liams dotter, gett sig ut i natten för att leta efter sin försvunna pappa. Hon går över gränsen till den protestantiska sidan och även in på den nu, för nat-

ten, snart tömda baren.

Vad händer i den här lilla sekvensen? Vad skildras egentligen? Ett barn möter ett par äldre generationer och det vi i publiken först upplever som mycket hotfullt – ett katolskt, ensamt barn instängd bland äldre berusade, protestantiska herrar – står kanske för något helt annat?

Kenny tar med sig Ginger och några till på en nattlig biltur för, som han säger, hålla gatorna säkra. Ute på gatan stöter de på den hemåtstappande Liam. De drar in honom i bilen och misshandlar honom för att försöka tvinga ur honom namn på IRA-medlemmar.

Liam är tuff och tar mycket stryk. Kenny beslutar sig för att låta honom överleva. Han tänker, trots Gingers protester, köra hem honom. De visar sig vara barndomsvänner. Nu skilda åt på olika sidor av Belfast och med olika utgångspunkter i livet. Kenny kan spegla sig i Liam, den lugna men ändå tuffa familjefadern.

● *Vad tror du Kenny känner i detta läge? Finns det ånger? Har hans tankar kring det som han uppenbarligen ser som sin enda livsuppgift, "kampen", förändrats?*

Ginger och Kenny börjar slåss i bilen när Liam ska släppas fri. Nu upptäcker Liams oroliga barn sin far i gathörnet och rusar efter honom. Plötsligt går ett skott av. Den ängliska Kathleen är träffad och sjunker dödligt sårad ihop. Eddie, Tommy, den skadade Ginger och en förtvivlad Kelly rusar in i sin bil och kör därifrån medan Liam förtvivlad sjunker ner vid sin döda datters kropp.

I slutsekvensen ser vi Ann med stort följande följa sin döde man till grav. Bilden sveper ut över en annan del av kyrkogården där Liam, med vänner, sörjer sin döda dotter. Till skillnad från resten av begravningsföljet går Ann över till den katolska delen och ger Liam en kram.

● *Ger filmen någon tro att de två ska mötas igen? Ställ bilden mot verkligheten. Hur ser det ut i dag i Irland? Jämför med andra aktuella "etniska" konflikter. Jämför också med konflikterna som finns mellan olika ungdomsgrupper i Sverige.*

Kvinnor – män

Kvinnorna står genomgående för

något helt annat i filmen än männen gör. De står vid sidan av kampen och kriget. Alla kvinnor vi möter i filmen försöker få männen att lägga ner vapnen. De ser igenom männens "barnslighet", men är till synes tillbakadragna. Det finns tre generationer män skildrade, på båda sidor, i den här filmen. Jämför deras olika roller. Den äldre, den aktiva, den yngre kommande. Den aktiva generationen anser exempelvis att "de äldre inte ens vill bli förkylda för fosterlandet" medan de äldre försöker både upprätthålla våldet och tona ner det.

● *Vilken bild får vi av de yngsta, barnen, de som ska ta över? Och förstår vi egentligen vad den äldre generationen pysslar med? Vilka är det som får betala? Vilka samhällsklasser? Vilka medel använder regissören för att förklara relationer och känslor? Och för att överföra dem till oss i publiken?*

Hur används blickar i den här filmen? Är det en känslostark film? Vilka andra medel används för att vi ska lära känna – och känna för – personerna i filmen och få oss berörda?

● *Slutligen, Går det att inse och förstå konfliktsituationen? Varför det finns ett hat? Och vilken bild av våldet ger filmen? Vad är det som dödar? Är det, som det sägs i filmen, "enbart pistolerna som dödar" eller är det hatet eller idéerna eller vad? Finns det någon, i filmen synlig eller osynlig, vinnare i den här konflikten? Och inger filmen något hopp?*

PRODUKTIONSUPPGIFTER:

Irland 1996.

Manus & regi: Thaddeus O'Sullivan

Foto: Dick Pope B.S.C.

Musik: Philip Appleby

I ROLLERNA:

Liam – John Lynch

Kenny – James Frain

Ginger – Ian Hart

Ann – Maria Doyle Kennedy

TEKNISKA UPPGIFTER:

Speltid: 110 min

Format: 1:1.85 Ljudsystem: Dolby SR

Censur: Från 11 år

Svensk premiär: 18.10.1996

DISTRIBUTION:

Svensk Filmindustri, 127 83 Stockholm

Tel 08-680 35 00, fax 08-680 37 04

zoom